

VIRÁNYI ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ KFT

7400 KAPOSVÁR, LOSONC UTCA 1. TEL/FAX:82-511-575

Munkatársak Barlai Lajos (AlfaÉpTerv Kft.),
Meszesán Péter (Pagony Kft.)

Táska

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

1. Bevezetés, köszöntő 3
2. A település bemutatása, általános településkép, településkarakter 5
3. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők 8
4. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával 21
5. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató, közterületek településképi útmutatója - utcák, terek, közparkok 38
 - Telepítés 40
 - Terepalakítás 41
 - Vízvezető árkok, elektromos hálózat kialakítása 42
 - Magasság 43
 - Tetőhajlásszög 44
 - Tetőforma 44
 - Szín 44
 - Tornácok 45
 - Ajtók, ablakok 46
 - Homlokzatképzés, anyaghasználat 47
 - Részletek 48
 - Kerítés, térfal 61
6. Jó példák bemutatása: épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása 63
7. Jó példák bemutatása: sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések 66
- IMPRESSZUM 67

1. Bevezetés, köszöntő

Táska község Településképi Arculati Kézikönyvének célja, hogy a településképi védelméről szóló 2016 évi LXXIV. Törvény értelmében, a település esztétikus lakókörnyezetének kialakítása, illetve védelme érdekében, egyszerű áttekinthető módon összefoglalja a helyi közösség környezetalakítással kapcsolatos elvárásait, a település döntéshozói és lakói számára.

A településarculati kézikönyv segítséget kíván nyújtani azoknak, akik Táska településen építkezni, épületüket felújítani, vagy környezetüket alakítani akarják.

Célunk az, hogy a jelen funkcionális és esztétikai igényeit úgy elégítsük ki, hogy a múlt értékeinek a feltárásával azt szervesen folytassuk. A megőrzött múltbeli értékekre építő egyedi településkarakter egyre jobban fontosabbá válik korunkban, így ennek megfelelően a múlt tiszteletben tartása mellett elkötelezett, a jövő elképzeléseit is messzemenően figyelembe vevő településépítés a célunk.

"Múlt nélkül nincs jövő, s mennél gazdagabb a múltad, annál több fonálon kapaszkodhatsz a jövőbe."
Babits Mihály

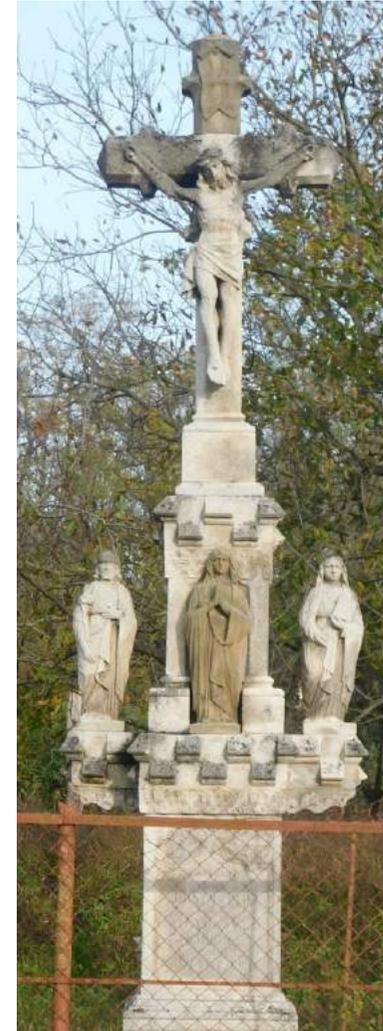
A településképi kézikönyv arra kívánja biztatni a település lakóit, hogy vegyék észre a településük építészetének múltbéli értékeit, és a település minőségi környezetalakításával szerethető környezetet alakítsanak ki maguknak.

A vonzó falukép döntő befolyással bír a helyi lakosok életére, valamint a község gazdasági vonzerejére is, így ennek következtében meghatározhatja a település jövőjét is.

A kézikönyv messzemenően építeni kíván a településen élők véleményére, ezért közös gondolkodásra hívjuk a helyi lakosokat, hogy felelősségteljes vélemény nyilvánításukkal vegyenek részt a településkép, egyben a település jövőjének alakításában.

A kézikönyv utat kíván mutatni a jövő építkezőinek.

Mivel a település története napjainkban is tovább íródik, a kézikönyv is folyamatos változáson mehet át a jövőben, jelen változata csak egy kezdet.

2. A település bemutatása, általános településkép, településkarakter

A kora középkori Táska a mai templomdomb halma körül terül el. 1542-ből templomáról is tudunk, amely minden bizonnyal a mai templom helyén állt.

A település már a római és hun korokban is lakott lehetett, mert ezen korokból erre utaló leletek kerültek elő a település különböző területeiről.

A községet először talán 1121-ben említik, mikor is a község mellett halászhelyeket kap a Balatonalmádi monostor. 1268-ban már minden bizonnyal Táska-t említik meg, ekkor a falu neve Villa Task, amely a pápai tizedjegyzékben olvasható.

Táska a XV. század elejétől a Marcali uradalom része. Hogy mikor kerül az uradalomhoz, azt nem tudjuk pontosan. A Pécz nem béli Marczaliak 1275-től birtokosok Somogy megyében és valószínűleg ettől az időtől kezdve már része lehet Táska a Marcali uradalomnak. 1488-ban a Marczaliak uradalmait örökségként átveszik a Báthoryak, a király 1495-ben erősíti meg a birtoklásukat.

Táska 1513-ban szerepel először, mint Báthory-birtok a Marczali uradalom törzstagjaként. Somogy megye a XV. század végén a Dunántúl egyik legnépesebb megyéje volt. A dunántúli megyék portái számának közel 20 %-a ebben a megyében volt található. A megye leghatalmasabb földesúri családja a Báthory család volt több mint 1700 portával. 1534-ben Táska 22 adózó 4 szegény és két puszta portát írtak össze.

1543-ban a törökök elpusztítják, és menekülésre kényszerítik a lakosságot Marcali és Öreglak vidékéről. 1550-es évektől a terület frontvonallá válik, és végvári harcok csak a hetvenes évek második felében enyhülnek. A török források 1563-ban tüntetik fel a falut Marcali Nahije részeként. Ekkor 5 házat írnak össze Táska-ban. 1580. évben pedig 13 házzal található.

Táska egészen a XVIII. század közepéig meglehetősen bizonytalan, sőt egymásnak ellentmondó adatokkal szolgál. Ennek oka, hogy a falu életét hosszabb távon befolyásolja új birtokosa. A Báthory család a XVI. században szembekerül a Dunántúlt ellenőrző Habsburgokkal, s dunántúli birtokait nem tudja megtartani.

1595-ben Marcalit és Táska-t Török István kezén találjuk, 1599-ben viszont már gróf Nádasdy Ferenc birtoka, aki az ország egyik legkiemelkedőbb földesura és elegendő erővel rendelkezik, hogy a törökbirodalom határain belül lévő Táska is érvényesítse földesúri jogait.

1677-től 1699-ig Táska, mint elpusztult helység szerepel a feljegyzésekben. 1677-ben gróf Széchenyi György vásárolja meg az 1670-ben kivégzett Nádasdy Ferenc birtokait és ezzel a falu történetében újra több évszázadra egy földbirtokos család, nevezetesen a Széchenyiek játszanak szerepet.

Táska 1699-ben 31 házzal rendelkező községként szerepel a földesúri iratokban. Mindez azt bizonyítja, hogy a lakosság alapvető felépítése eddigre már kialakult. Igaz ugyan, hogy az országos iratokban az 1710-es évek elejéig, mint lakatlan terület szerepel, de ezt a korszak intenzív paraszti vándor mozgalmi és az ezeket elősegítő földesúri kedvezmények magyarázzák. A nagy hatalmú földesúri családnak egyszerűen nem volt érdeke, hogy az állami tisztviselők, adószedők tudomást szerezzenek a faluról.

1715 és 1767 között gróf Széchenyi Zsigmond volt a földesura, majd gróf Széchenyi Andor Pálnak volt itt nagyobb birtoka. A község lélekszáma 1870-1890 között emelkedett és elérte legmagasabb volumenét, majd 1960-ig 950-1095 fő között stagnált. 1960-tól a népesség fokozatosan fogy a 957 főről 538 főre, a Balaton part közelsége ellenére.

Táska új népessége néprajzi szempontból is kulcsfontosságú, ugyanis a település a XVIII. századtól kezdve horvát faluként szerepel a forrásokban. A táskai horvát lakosság névanyagában előfordulnak vlah nevek, ilyen például a Fellai és talán a Gyanó is.

A lakosság végleges megtelepedése után a település stabilizálódására utal, hogy 1752-ben felavatták Táska templomát, amely a régi templom alapjaira épült. Ezt a templomot 1820-ban váltotta föl a jelenleg is álló templom. Hozzá kell még tenni, hogy ebben az időszakban is egészen 1831-ig a falu papjai horvátok voltak, akik zengi, illetve zágrábi egyházmegye területéről érkeztek.

A lakosság megélhetését szőlőművelés, halászat és egyéb mezőgazdasági munkák biztosították évszázadokon keresztül.

1930-as években a lakosok száma meghaladta az ezer főt, de jelenleg már az 500-at sem éri el.

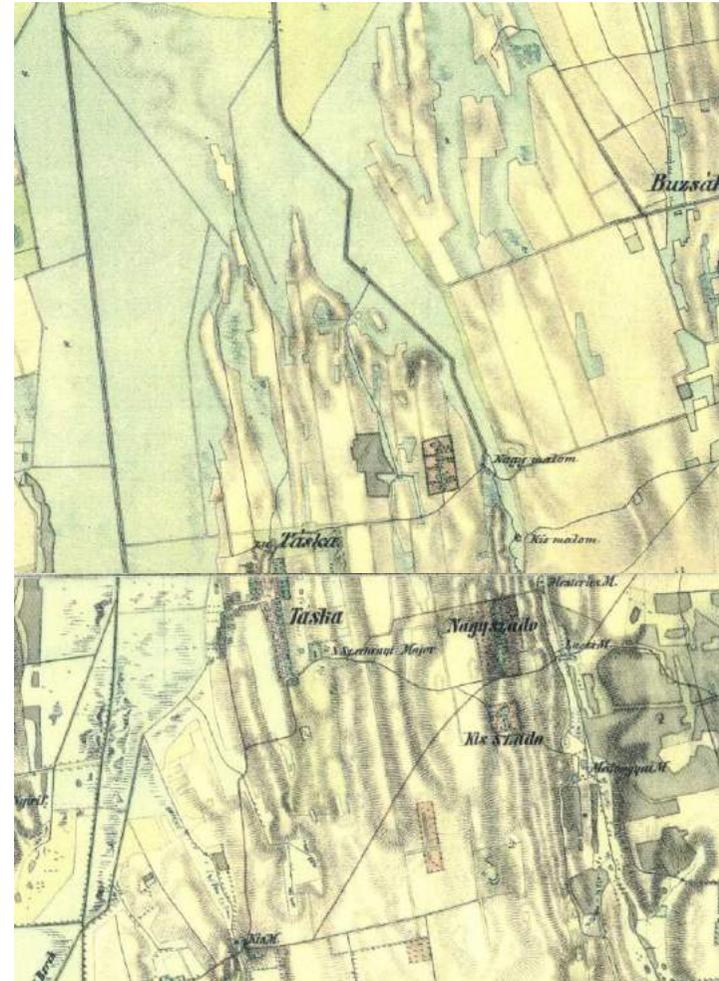
Egyértelműen megállapítható, hogy a község fénykorát a Millenium idején élte. Ekkor társadalmi, gazdasági megtartó ereje által lakosainak száma elérte az 1100 főt.

A településen meghatározó látnivalói közé tartozik a Nagyberki „Fehérvíz” Természetvédelmi Terület, a község szőlőhegyein található, több száz éves műemlék jellegű nádfedeles borospincék, pincesorok, valamint a falu közepén elhelyezkedő, közelmúltban felújított Római Katolikus Templom, melyet 1752-ben szenteltek fel és 1820-ban építették át a ma látható formára.

I. Katonai 1782-1785 felmérési térkép
 Forrás: Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeli Intézet
 és Múzeum, Hadtörténeli Térképtár

II. Katonai felmérés 1861-1866
 Forrás: Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeli Intézet
 és Múzeum, Hadtörténeli
 Térképtár

3. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

A térségben, így Táskán is a lakóházak egészen a XVII. század végéig szinte kizárólag fából épültek, melyhez az építőanyagot a somogyi tölgyesek adták. A XIX. század elején tértek át a boronafalás építési módról a kevesebb fát igénylő ún. favázás talpas házak építésére, amelyeknél a falak már sártapasztással, vázszerkezettel készültek. A század második felében a vert falú építési mód is elterjedt. A tetőket náddal vagy zsúpszalmával fedték. A térség falvainak mai arculatát a XIX. és a XX. században épült lakóházak határozzák meg.

Táska településképe vegyes képet mutat, felváltva találhatók szépen karbantartott épületek és erősen leromlott állagúak is. Az utóbbi időben a külföldi ingatlan tulajdonosok megjelenése kis mértékű változást hozott a falukép szempontjából. Szaporodnak az igényesen karbantartott épületek, de ezek között a helyi építészeti hagyományoktól eltérő karakterű épületek is megjelentek.

A mai Táska elődtelepülései a honfoglalást követő időszakban alakultak ki a Balaton legdélebbi nyúlványával határos alacsony hátságon. Ezek a falvak a középkorban többször elnéptelenedtek, de mindig újjáéledtek. A napjainkban a Nagyberek déli nyúlványai között található község sokáig Balaton-parti település volt.

A középkorban ez a vidék rendkívül sűrű faluhálózattal rendelkezett, azonban a mainál jóval kisebb területű és népességű falvak alkották. A települések a valamikori rengetegben - amely egész Somogy megyét borította - erdőirtások, vagy folyók és patakok partján jöttek létre. Táska jelenlegi határán belül helyezkedett el Zóba falva, amely feltehetőleg a mai kis és nagy Szadó területén állt egykor. A kora középkori Táska a mai templomdomb mesterséges halma körül terült el.

A település mai szerkezete Táska ősközségből, a szőlőhegyekből (Boróca, Hosszúdűlő, Pipahegy, Aligvárom, Kishegy) és a területi egységét jelentősen meghatározó Fehérvízi lápból áll. A láp É-D-irányban osztja ketté a közigazgatási területet, míg az egykori ipari kisvasút K-Ny-i irányban szeli ketté azt. A külterület nagy része viszonylag sík, mély fekvésű terület. Jellemzője a dominánsan vizes jellegű természetvédelmi terület, a szőlő művelésű értékes zártkertek, továbbá a rét, szántó művelésű területek, a mára már elbontott TSZ-majorok. A külterületet még elektromos vezetékek, természetes és mesterséges csatornarendszer osztja fel.

A Balaton déli oldalán a szőlőhegyi népi építészet kiemelkedő értékei találhatóak, melyek közé tartozik Táska község két szőlőhegye is. Az 1700-as években épült pincesor számos pincéje országos műemléki védelem alatt áll. A „pince” elnevezés azonban megtévesztő, valójában prэшázakról van szó, amelyek közül csak néhányhoz tartozik földbe vájt pince. A „pince” elnevezéssel a kisprэшázakat jelölik, melyek bortároló oldalához földet hordtak, hogy így tartsa hidegen a bort. Ezek az épületek nádtetősek, vertfalúak, ami jó hőszigetelő, így télen viszonylag enyhe, nyáron hűvös a klíma odabent.

Boróca szőlőhegyen található pincék

Hosszúdülő és a Szadó szőlőhegyen levő pincék

Táska Országos Műemlék Jegyzékében nyilvántartott épületei és műemlék környezete a következő:

törzsszám	azonosító	cím	név	védelem	bírság kategória	helyrajzi szám
10087	29955		Présház-pince ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		1979, 1980, 1982, 075
10085	8142	TÁSKA, BORÓCA	Pince	általános műemléki védelem	III.	1914
10087	8143	TÁSKA, BORÓCA	Présház-pince	általános műemléki védelem	III.	1981
10088	8144	TÁSKA, BORÓCA	Présház-pince	általános műemléki védelem	III.	1990
10089	8145	TÁSKA, BORÓCA	Présház	általános műemléki védelem	III.	1939
10090	8146	TÁSKA, BORÓCA	Présház-pince	általános műemléki védelem	III.	1962
10091	8147	TÁSKA, BORÓCA	Présház	általános műemléki védelem	III.	1986
10092	8148	TÁSKA, BORÓCA	Présház	általános műemléki védelem	III.	1929
10093	8149	TÁSKA, BORÓCA	Présház	általános műemléki védelem	III.	1972
10101	8134	Hosszúdűlő	Présház-pince	általános műemléki védelem	III.	1766
10103	8136	Hosszúdűlő	Présház	általános műemléki védelem	III.	1783
10104	8137	Hosszúdűlő	Présház	általános műemléki védelem	III.	1793, 1794
10105	8138	Hosszúdűlő	Présház	általános műemléki védelem	III.	1785
10106	8139	Hosszúdűlő	Présház	általános műemléki védelem	III.	1784
10107	8140	Hosszúdűlő	Présház-pince	általános műemléki védelem	III.	1782

Táska nyilvántartott régészeti lelőhely

azonosító	név	HRSZ
48701	Török-domb	026, 096, 097
49304	Fehérvizi major	082, 0108, 0123, 0103, 0104, 0102, 099, 0101, 0105, 0106, 0107, 0142, 0127, 0124, 0125, 0126, 0134, 0131, 0117, 0128/3, 0129, 0128/2, 0128/1, 0130
49322	Medvogyá patak I.	070, 071/1, 071/2, 069
49324	Medvogyá patak II.	071/1
49325	Kuta dűlő I.	087, 084/1
49326	Kuta dűlő II.	442, 439, 444, 443, 432, 409, 430, 427, 433, 410/1, 435, 419, 447, 434, 410/2, 422, 428, 429, 431, 420, 423, 424, 426, 421, 437, 438, 455/1, 463, 445, 446, 449, 448, 451, 450, 453, 452, 454, 464, 087, 090, 089
49327	Rk. templom	430, 427, 418, 419, 192/1, 232/1, 417, 416, 468/4, 471, 467, 470, 468/2, 425, 468/7, 232/3, 468/5, 232/2

Táska helyi védett épített örökség:

név		HRSZ
Rk. templom		471
Szt. Vendel szobor	Rákóczi u. és Petőfi u. kereszteződése	
pincék	Hosszúdúló és a Szadó szőlőhegy	1641/1 – 1752
pincék	Hosszúdúló és a Szadó szőlőhegy	1692 – 1807/7
pincék	Boróca szőlőhegy	1901 – 1993

Római Katolikus templom

A településnek már 1268-ban is állt temploma a mai helyén, mely többször leégett. A jelenlegi templom 1820-ban épült és 1913-ban nyerte el mai formáját a tetőszerkezetének leégése utáni helyreállítási munkálatokkal. A domb, amelyen a templom áll mesterséges, alatta feltételezhetően középkori (XV-XVII. sz.) temető helyezkedik el. A templom védettségét a település központi térszerkezetében elfoglalt, a központ arculatformálásában betöltött jelentős szerepe, illetve az alatta lévő középkori temető, mint régészeti lelőhely indokolja.

A **Szent Vendel szobor** helytörténeti szempontból jelentős. A településen bekövetkezett nagymértékű állathullás szomorú emlékére emelték az állatok védőszentjének tiszteletére. A szobor elhelyezése a II. világháborút megelőző baromfi pestis idejére datálható (1930-as évek).

a településképi szempontból meghatározó tájépítészeti értékek, tájképi jellemzők

Táska természetföldrajzi besorolása alapján a belső-somogyi dombságba benyúló Nagyberek kistájba tartozik. A település közigazgatási határa a Balaton partjától 1,5 km-ig nyúlik, ennek következtében már teljesen laposan, 104-110 m tszf-i magasságon terül el a táj, csak a település déli és délkeleti peremén emelkednek kisebb löszhátak, amelyeken páratlan szépségű és panorámájú szőlőterületek kapnak helyet. A Nagyberek a XIX. sz. közepéig a Balaton része volt, szinte állandóan víz borította. A turzások létrejöttével és a Sió medrének mélyítésével a terület elzáródott a tó többi részétől, a vízszint csökkent és a mélyebb fekvésű részekben megindult a lápképződés *(ilyen a Fehérvízi láp)*.

A települést tájképi megjelenéséhez a hosszanti és ovális, vizenyős mélyedések, lápteknők és a déli határ mentén emelkedő, szőlővel és nádfedeles présházakkal tarkított löszhátak járulnak hozzá leginkább. Nem lehet elmenni a Badacsony sziluettjének mindenhol élvezhető látványa mellett, valamint régi vasúti nyomvonalról északra húzódó, tökéletes téglalap alaprajzú mátrixban sorakozó mezővédő erdősávokkal tagolt rétek karakteres foltja mellett sem. A Nagyberek a nyíltvizes területeivel, a lápok, láp- és mocsárrétek szabdalta jellegzetes tájképe miatt község közigazgatási területének szinte egésze az országos, *tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület* övezetébe tartozik.

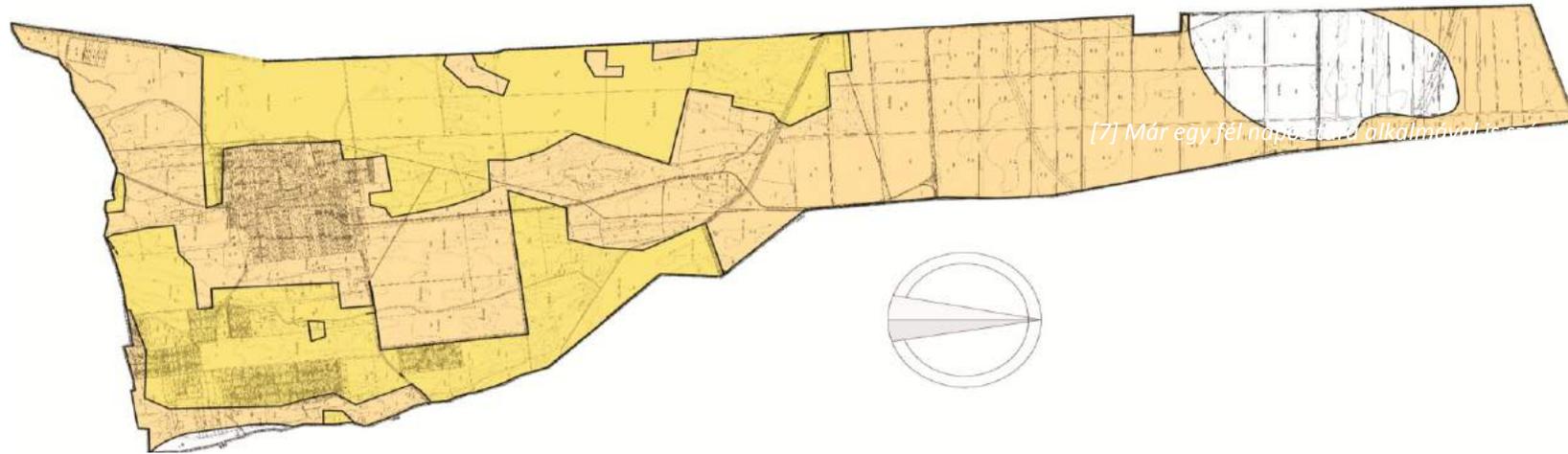

A főutcáról és a legtöbb kertből ilyen kapcsolat van a tájjal

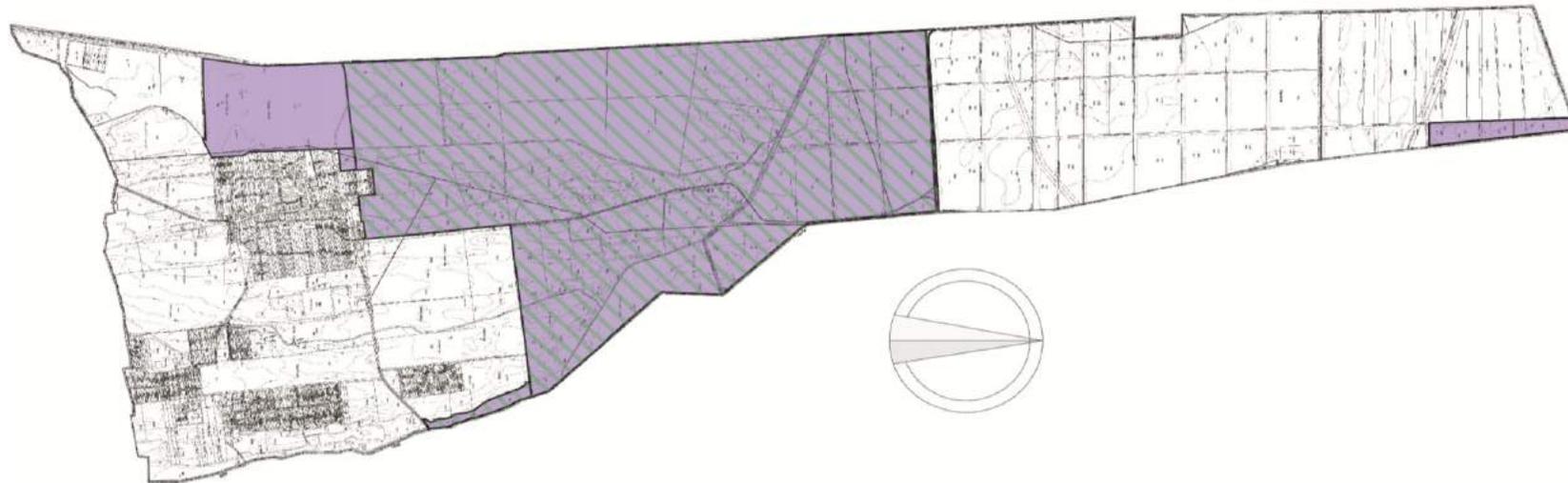

A Badacsony látképe szinte mindenhol élvezhető

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek (narancs és sárga)
és a térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezet által egyaránt érintett területek (sárga)

Balaton Berek különleges madárvédelmi és a Fehérvíz különleges természetmegőrzési
Natura 2000 területek (lila)
és a Nagybereki Fehérvíz országos jelentőségű védett természetvédelmi terület (zöld sáv)

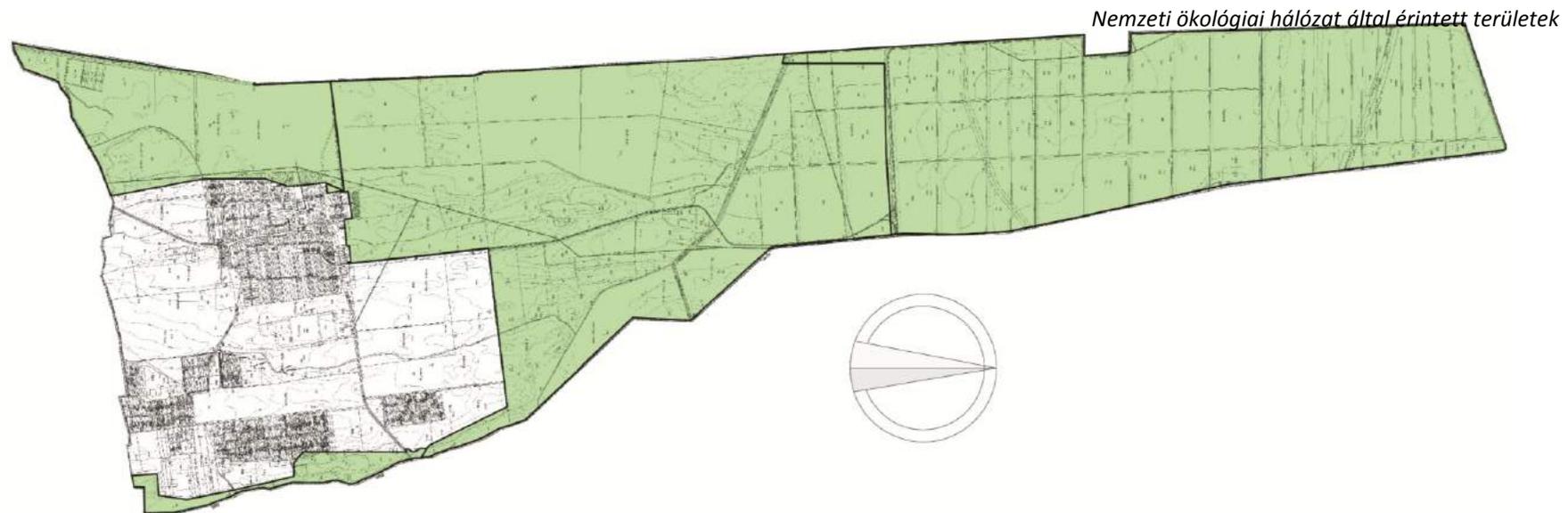
A tájképi védettség a legtöbb esetben együtt jár a természeti értékek változatosságával. Táská mind országos, mind európai jelentőségi természetvédelmi területekkel gazdagon ellátott. A településtől nyugatra és északra fekvő nagy kiterjedésű természet közeli gyepes, mocsaras, nádas, puhafás területek a **Balatoni berkek (HUDD10012) különleges madárvédelmi terület** és a **Fehérvíz (HUDD20031) kiemelt jelentőségű természet megőrzési terület** által érintett területek közé tartoznak. Ezek a területek egyben a **Nagyberek Fehérvíz országos jelentőségű védett természetvédelmi terület** részei is.

A védelem oka a Sió-meder mélyítése után a lápon megmaradt értékes növény- és állatfajok jelenléte. A nyáron is nedves tocsogókban fehér tündérrózsa, sárga vízitők és ugyancsak fehér virágú békatutaj díszlik a sárga virágú közönséges rece és a fehéres békaliliom társaságában. A területen kiterjedt rekettyés fűzlápok, kékperjés láprétek, magassásos, zsombékos és nádas élőhelyek találhatók. Különösen értékes fajai a különböző orchideafélék (pókbangó, a mocsári kosbor, a hússzínű ujjaskosbor, a vitézkosbor), a kispészku aszat, a nádi boglárka, a kúszó csalán és a mocsári tözegpáfrány. A terület kiemelt élőhelyi változatosságának, mozaikosságának köszönhetően kedvelt helye a költő-, vonuló és telelő vízimadárfaajoknak. Az itt megtalálható közel 27 kiemelt fontosságú madárfaj közül néhányat kiemelve itt él a haris, a barátréce, a bölömbika, a törpegém, a vörös gem, a kis kárókatona és a rétisas.

A Nagybereki Fehérvíz TT által érintett területek egyben a *Nemzeti Ökológiai Hálózat magterületének* részei, míg a fenti ábrán jelölt fennmaradó területek az *ökológiai folyosó* által érintett területek, amelyek teljesen körbeölelik a települést és a hozzá tartozó szőlőhegyeket. Országos jelentőségű védett természeti területként ex lege védett lápterület a Balaton-felvidéki Nemzeti Park adatszolgáltatása szerint nem található a településen. Végül meg kell említeni a Fehérvíz TT-vel szomszédos táscai berek és a táscai Fehérvíz Martinos és Gutai rétek területét, amelyek *helyi területi védelemre javasolt területek*.

Az előzőekben bemutatott országos és nemzetközi szintű természetvédelmi és tájképvédelmi érintettségek miatt Táska külterületének egésze **településképi szempontból meghatározó, illetve védett területként** került meghatározásra.

Egy település, illetve táj arculatát nem csupán a nagy tájképii összefüggések, a felszínformáló domborzati, vízrajzi és természeti erők határozzák meg, hanem a pontszerű, egyedi részletmegoldások, ember és táj kapcsolatának építményekben, jelképekben, művi alkotásokban való finom megnyilvánulásai is. Ezek az - adott tájra jellemző természeti értékek, emberi tevékenységgel létrehozott, - esztétikai, természeti, (kultur)történeti szempontból jelentőséggel bíró egyedi tájalkotó elemeket a Természetvédelmi törvény *egyedi tájértéknek*, a településképvédelmi rendelet *egyedi tájértéknek jelölt létesítményként* nevezi.

Táskán a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága még nem készítette el az egyedi tájértékek kataszterezését, azonban a Budapesti Corvinus Egyetem által létrehozott tajterektar.hu adatbázisa 70 különböző tájértéket azonosít. Ezek között nagy számban jelennek meg a műemléki védelem alatt álló épületek és külterületi présházák. A fennmaradó egyedi tájértékeket két nagy csoportba sorolhatjuk:

Első csoportba tartoznak a különböző útmenti keresztek, emlékművek, temetők és kápolnák. Táskán majd minden utcában, elágazódásnál, külterületi földút mentén, összesen 20 darab kereszt található, ami ékesen bizonyítja a helyi lakosság mély vallásosságát. Ezen kívül a katolikus templom kertjében találunk egy 1848-49-es emlékművet és a niklai településkapuban üdvözl bennünket Szent Vendel, a pásztorok védőszentje. A szobrok és keresztek mindegyike kivételesen jó állapotban található, sok esetben festettek, kiváló minőségben készített és karbantartott elemek. Környezetük a legtöbb esetben szintén gondozott, virágokkal, rózságyakkal díszített, így kifejezetten emelik Táská általános megjelenését, a településképre igen pozitív hatással vannak.

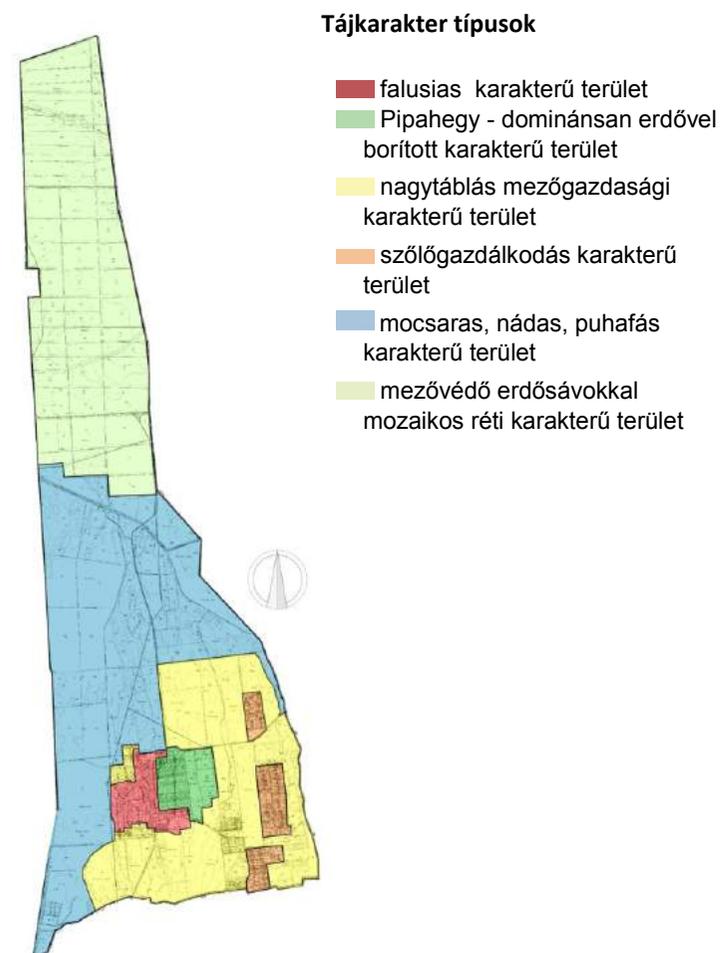
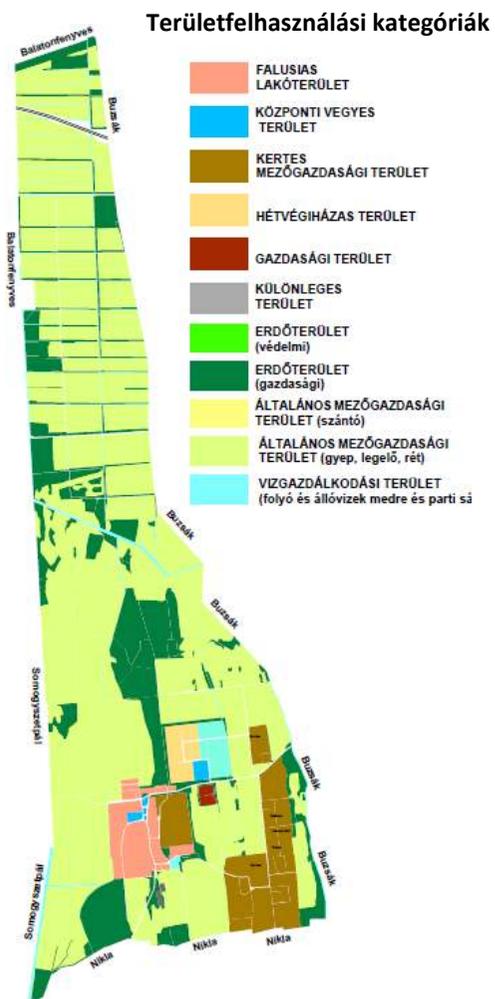
A második csoportba a gazdasági élettel kapcsolatos emlékek tartoznak, amelyek többségét a külterületen található szőlőterületek nádfedeles présházai tesznek ki. Ezen kívül a mai napig sok lakóház kertjében megtaláljuk a hagyományos kerek kutakat és terménytárolókat, górékat. Ezek megőrzése és felújítása mindenképp pozitívan képes befolyásolni a településképet. A külterület megjelenését nagy mértékbe képes javítani a horizonton itt-ott még felbukkanó gémeskutak látványa. Ezek működtetéséről, de legalább konzerválásukról mindenképp javasolt gondoskodni. Végül természeti és gazdasági értéként egyaránt értékelhető a településtől keletre található Rakita-tó és a szép téglalapítes gazdasági épületek, amik a kúriához tartozó elemek. Ebben a csoportban kell végül megemlíteni a helyi védett épített örökség részeként is számon tartott malomárkot és a vízimalom romját a Medvogya-patak mentén.

Biológiai egyedi tájértékek csoportjába tartozó egyedi tájértékekről nem beszélhetünk Táskán. A már említett védett természeti területeken kívül különálló, a méretükkel, koronaformájukkal a település meghatározó, karakteres faegyedek, koros gyümölcsfák nem találhatóak Táskán.

Gazdasági tájértékek

4. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

Falusias lakóterület

Táska belterület É-D-i tengelyű, két párhuzamos utcás szerkezetű. A "fő" utca orsó alakúvá szélesedik, ez a terület a község központja, itt található a templom és az intézmények . (Ez a szerkezet egész Somogy-megyében elterjedt). A lakóterületre az oldalhatáros beépítés, a nagy mélységű, illetve önálló helyszínrajzi számokkal kialakított és a lakótelekhez csatlakozó kertek jellemzőek.

A településszerkezet fejlődését alapvetően meghatározta a település szerepkörének változása, miszerint a település mezőgazdasági és balatoni háttér település kiránduló jellegéből, az üdülő – termál gyógyüdülő és az ehhez kapcsolódó kereskedelmi, vendéglátó, szolgáltató háttér, fejlődési irányában alakul át.

A falusias lakóterületen az oldalhatáron álló beépítés a meghatározó. Egyéb vonatkozásban a lakóterület nagy változatosságot mutat.

A terület híven tükrözi a lakóépülettel kapcsolatos történeti fejlődést, valamint a társadalmi viszonyok változásával változó funkcionális igényeket.

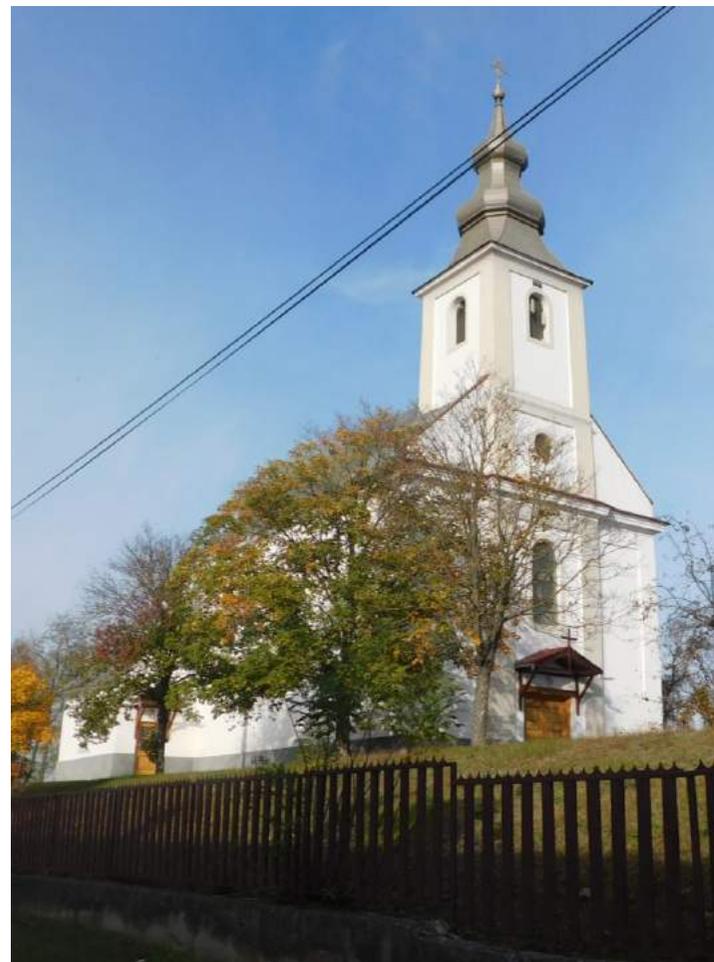

A lakóépületek a kert felé az oldalhatár mentén, a falusias lakóterületre jellemzően melléképületekkel bővülnek.
A község területén található hagyományos, nyeregtetős kialakítású lakóépület, utcára merőleges és utcával párhuzamos gerincű kialakításuak.
A lakóépületek többsége azonban sátoztetős kocka épület.
Az épületek állaga vegyes képet mutat, vannak közöttük szépen felújított, felújítás alatt álló, de találhatóunk elhanyagolt, felújításra szoruló házakat is.
A falusias lakóépületek többsége keskeny előkerttel rendelkezik.

Központi vegyes terület

A településközpont vegyes terület több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, lakó- és olyan helyi települési szintű igazgatási, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely szolgáltató, egyházi, oktatási, egészségügyi, szociális épületek, valamint sportépítmények elhelyezésére szolgál, amelyek alapvetően nincsenek hatással a lakófunkcióra.

Boróca és Hosszúdülő - szőlőgazdálkodási karakterű terület

(kertes mezőgazdasági terület)

A hagyományos magyar szőlőgazdálkodási tájkarakert idézi meg. A térképek tanúsága szerint a területen a több, mint kétszáz éve megjelent régi szőlőskertek, telekosztásai, présházai, pincéi mind a mai napig megőrződtek. A szőlőművelés – noha a korábbi fényéhez képest visszafogottabban – de még mindig jellemző, mellette megjelenik a gyümölcsstermesztés is. Sok ház körül – és a szőlősorok között elvéve – találunk egy-egy magányos diófát, ritkább esetben gyümölcsfát is. Ma már persze egyre több a hétvégi kertként, üdülőházként használt présház, de szerencsére ez az épületek megjelenésén nem változtat.

A terület kiemelkedő értéke a nádfedeles, vályogfalas présházak, melyek műemléki védelem alatt álló épületekként vannak számon tartva. A présházak megjelenése a szelíden lankás dombokat beborító művelt szőlősorokkal és a Badacsonyra nyíló gyönyörű panorámával kiemelten fontos tájképi értékkel bíró területté teszi a szőlőhegyeket. Tájvédelmi arculati szempontból a szőlőgazdasági karakter jellegének megtartása, a látványkapcsolatok megőrzése fontos feladat.

Kertes mezőgazdasági terület

Ide tartozik Táská község két szőlőhegye is. Az 1700-as években épült pincesor számos pincéje országos műemléki védelem alatt áll. Ezek az épületek nádtetősek, vertfalúak, ami jó hőszigetelő, így télen viszonylag enyhe, nyáron hűvös a klíma odabent.

Azon pince épületek, valamint a hozzá tartozó telkek nagy része, amelyik nincs országos műemlék védelem alatt, helyi védeltséget élvez. Javasoljuk a helyi védelem fenntartását annak érdekében, hogy a terület egységes település arculati képének megőrzése biztosítva legyen. Az épületek felújítása, valamint új építkezés a területen a régi épületekhez történő messzemenő illeszkedés figyelembevételével történhet.

Különleges területek

A különleges területek településképi csoportjába tartozik a temető és sportterületek.

Ezeken a területeken elhelyezésre kerülő épületeknél, építményeknél is fontos hogy illeszkedjünk az itt található örökségünkhöz és a természeti környezethez.

Cél a harmónia megtartása, a kedvező településkép érdekében.

Itt is a természetes építőanyagok választását javasoljuk. Színválasztásnál a föld színeit helyezzük előtérbe!

Pipahegy - dominánsan erdővel borított karakterű terület

(erdőterület, gazdasági terület, kertes mezőgazdasági terület, általános mezőgazdasági terület)

A belterületet keleti irányból végig szegélyező erdőterületek táji léptékben kevésbé jelentősek, de településképi szempontból igen kedvezőek. Mind az északi, mind a déli bevezető utak mentén ezek az erdők teremtenek kellemes kapuhelyzetet a községbe érkezők számára. Emellett a keleti oldalról teljesen lezárják a telkeket a táj felé, megvédve így a szántóművelés okozta zaj- és porszenyezéstől és kellemesebb látványt nyújt az itt lakóknak.

Az erdők egy része spontán felnövő újulat, másik része gazdasági rendezetetésű, a fakitermelés mellett a méhészek számára is haszonnal kecsegtet. Területének közepén ma is kisparcellás szántók, kaszálók találhatók, amik a korábbi kertes művelés felhagyásával kaptak teret.

Növény- és állatvilága kevés értéket képvisel. A homogén akácok és nyarasok alatt kevés értékes lágyszárú növényfaj képes életben maradni, ám a térségben jellemző a lápok és mocsárrétek itt is megmutatják magukat. Néhol lefolyástalan, állandó vízborítású területekre lelni, ahol apró nádasok és természetközeli puhafás éger-fűz-nyár ligeterdők jelennek meg.

Nagy- és középtáblás mezőgazdasági karakterű terület

(általános mezőgazdasági terület, erdőterület, hétvégi házas terület, kp-i vegyes terület)

Táska közel egynegyedét a magasabb sík térszíneket uraló szántóterületek teszik ki. A tájképet hatalmas kiterjedésű és változatosan tagolt, közepes táblaméretű szántók határozzák meg. A mezővédő erdősávok, patakmenti galériaerdők, kisebb-nagyobb beékelődött gazdasági rendeltetésű erdőtagok változatos méretben és formában tagolják a szántóföldeket, ami a monokulturás művelés ellenére is igen változatos és széppé teszi ezt a karakterterületet.

A szántókon gépesített módon, üzemszerűen történik a termelés. Rendkívül kedvező, hogy a területen nem állnak épületek és mezőgazdasági üzemi területek, birtokközpontok, a látóhatárt nem tagolják az elektromos hálózat vezetékai, valamint szerencsés, hogy diszharmonikus hatást keltő tájidegen növényfajok és gyomosító özönnövények sem fordulnak elő szemmel látható mértékben a térségben. Itt kell azonban megemlíteni, hogy a tervezett fejlesztések között szerepel egy nagyobb léptékű wellness központ és a településhez kapcsolódóan hétvégi házas üdülőterület fejlesztése. Ennek megvalósítása során az említett értékes tájképi adottságok megőrzésére fokozottan figyelmet kell fordítani!

A karakterterületen jelentős településképi érték nem található, azonban a kedvező domborzatának köszönhetően komoly tájképi adottságot jelent a nagy távlatok és a Badacsonyra nyíló kilátás, ami szép látványt nyújt a területen áthaladóknak.

Mocsaras, nádas, puhafás karakterű terület

(általános mezőgazdasági terület, erdőterület, vízgazdálkodási terület)

A Nagyberek legértékesebb területe Táskai területét is nagy arányban érintő Fehér-vízi láp, ami korábbi időszakokban a Balaton egyik árterületi öble volt. Mint ilyen, igazi mocsárvilág volt itt megtalálható, átjárhatatlan nádasokkal, kisebb szigetekkel. Ennek a nyomait és az itt jellemző gazdag növény- és állatvilágot ma még a Medvogyá-patak és a Táskai-árok csatornái közé szorított központi területen még megtalálhatjuk, a fokozottan védett és helyreállított területeken

A tájat itt a nagy területeket elfoglaló, különlegesen értékes lápitársulások jelentik, kiterjedt vízfelszínek, nádasok és szigetek, 100-300 hektárt is elérő fűzlápok és láprétek határozzák meg. A magasabb térszíneket a vízből kiemelkedő zsombékok lepik el, illetve dűs, magasfüvű nedves rétek, puhafás ligeterdő csoportok határolják széles sávban az egyébként rejtett, Táskai felől teljességgel láthatatlan lápi világot. Fokozottan védett helyzete miatt mesterséges építményt, látszó közműhálózatot, épületet nem látni a területen, ami zavartalaná teszi a természetélményt. Az itt ott felbukkanó vadászelesek jelzik, hogy a terület vadállománya jelentős. Ide felmerészkedve gyakran láthatunk őzet, szarvast és fácánt is. Nagy tömegben élnek a területen ritka és védett madárfajok. A madárvilág látványa, csoportos vonulásai az égen – kevésbé gondolnánk, de –tájképi szempontból is igen meghatározó.

Mezővédő erdősávokkal mozaikos réti karakterű terület

(általános mezőgazdasági terület, erdőterület)

Az előző karakterterülethez sok mindenben hasonló területegység, természetvédelmi szempontból a lápvidék háttérterületének számít. Jellemzője a gátak és lecsapolások hatására kialakult alacsonyabb vízszint és így szárazabb, alacsonyabbra növő gyeptársulások jelenléte. A legelőként és kaszálóként használt rétek közel azonos méretű, cca. 350x500 méteres hálóban ültetett, széles mezővédő erdősávokkal tagoltak. Ez szintén nagyon karakteres és megkülönböztető tájképi elemként azonosítja a területet, noha ez a tervezettség leginkább csak repülőről érzékelhető, a területen járva kevésbé van hatással a szemlélődőre.

A teljesen sík domborzat és az erdősávok miatt a horizont beszűkült, nincsenek látványkapcsolatok a környező vidékekkel, így tájképi szempontból kiemelkedő értékkel, kilátóponttal nem rendelkezik a terület. Épített elem, közműhálózat nem zavarja a tájképet. Az északi sarokban Táskát rövid szakaszon érintő M7-es autópálya és a nyugaton beékelődő, balatonfenyvesi Imremajor az erdősávok helyes telepítéséből következően szintén nem okoznak vizuális konfliktust.

Utcakép, településkép

Táska alacsony lélekszámú, igazi falusias hangulatú település, amit erősít az ősi, két párhuzamos utcás településszerkezet, E-D-i tengelyű utcákkal. A „fő” utca orsó alakúvá szélesedik, ahol a település összes fontos közintézménye helyet kap. Településképileg különösen meghatározó a mesterséges dombra épített, közelmúltban felújított római katolikus templom, ami szinte az egész település fölé tornyosul. Körülötte szép, fűzfából, mezei juharból, szivarfából álló ligetes park és egységes fagyalsövény öltözteti fel a templomot.

A település utcáit végigsétálva azok növényzetét tekintve alapvetően szépen gondozott, jól karbantartott zöldfelületekkel találkozunk, amelyek közül kétféle típust különböztethetünk meg. A Rákóczi Ferenc, Kossuth Lajos, Arany János utcákon vegyesen, spontán módon kiültetett, faegyedeket találunk, kevés cserjével kísérve. Fasor nincs, hosszú szakaszokon fátlan, dísztelen, tágas utcarészek nyílnak fel, amik ürességet sugároznak. Leggyakrabban szilvafából kialakított rövidebb fasorok jelennek meg, de a berkenye, mezei juhar és a mályvacserje is vissza-visszatérő elem az utcaképben. Összekötő elem az utat mindkét oldalon végigkísérő, gondosan nyírt gyepes sáv, apró nyílt árokkal kialakítva.

A Vörösmarty és a Berzsényi Dániel utcában látható fiatal vérszilva fasorok. Egységes megjelenésükkel rendet és nyugalmat csempésznek az utcába, ám vörös lombszínükkel kevésbé illenek a falusias hangulatú településre. Cserjék ezekben az utcákban sem jellemzőek, de a tágasabb zóldsáv nagyobb lehetőséget biztosít a gazdagabb fa- és cserjeültetésre.

Kifejezetten kedvező, hogy a túlevelű örökzöldek alig képviselik magukat a településen és hogy a kertekből mindenütt változatos falusi növények tekintenek ki ránk. A település értékét az utcafásításban megkezdett tudatos koncepció és az egyes utcák egységes megjelenése adja, ami lehetőséget teremt az apró részletekre való odafigyelésre.

Kompakt megjelenésű berkenyefa mutatja a követendő irányt

Kisse „marsbéli” hangulatot árasztó egységes vérszilva fasor

Főkuszban álló templommal nem konkurráló facsoportok

A településre bevezető utak idilli kaput képeznek

Tágas utcakép és a mindenhol jól látható templom

Árkok és áttereszek

A területre jellemzőek a változatos arányrendszerű utcák. A közterületi zöldsávok néhol nagyon szűkek, néhol bővelkednek a helyben. Ez egyedi hangulatot kölcsönöz minden egyes utca képének. A Rákóczi és Kossuth utcákban az utat mindkét oldalt nyílt, sekély gyepes szikkasztóárkok kísérik. Az árkok fenntartása könnyű, gyalogosan is átközlekedhető. Az áttereszek egységesen félig földbe süllyesztett betoncsövekből készültek, ami felett pofafal nélküli, gyepes autóbeálló található. Igen ritka esetben előfordulnak beton pofafalal, szórt, vagy térköves burkolattal ellátott autóbeállók is. Ezekben az utcákban az árkok miatt nem marad elegendő tér a nagy lombkoronájú fák ültetéséhez, amit a kétoldali légvezetékek is megnehezítenek.

A fennmaradó utcákban szélesebb, árok nélküli gyepes sávokat találunk, amelyek jó lehetőséget nyújtanak a széles fa- és cserjesávok kialakítására. az autóbeállók itt is zömmel gyepesek.

Járdák egyáltalán nem találhatók a településen, ami a „fő” utca forgalmát tekintve igen balesetveszélyes. A településen látható köztéri bútorok mennyisége és minősége nem tűnik elégségesnek. Egyedül a főtéren található padok és szemetesek, illetve egy buszmegálló hirdetőtáblával. Ezek kialakítása rusztikus faelemekből, félbevágott gömbfából lett megépítve és egymáshoz hasonló vörösesbarna árnyalatú festést kaptak, ami egységes stílust jelenít meg. Sajnos a bútorzaton rongálás nyomai fedezhető fel, felületük kopottas, felújításra szorulnak.

Egységes, de felújításra szoruló utcai bútorzat

Kertek

A kert a természet esszenciája, ahol megélhetjük a természettel való kapcsolatunkat. Eppen ezért a ház és a táj közötti kapcsolat legfőbb összekötő kapcsa a közparkokban és a házikertekben alkalmazott növények. Megfelelő kertkultúrával, kertünk növényeinek, burkolóanyagainak, funkcionális egységeinek gondos kiválasztásának egyik előnye, hogy a házunkat és így a települést is a táji környezet szerves részévé tesszük. Táska abban a szerencsés helyzetben van, hogy a belső kertek szinte mindegyike szépen gondozott. „Tiszta udvar, rendes ház” szlogen itt minden bizonnyal megállja a helyét. A kertek minősége ilyen táblák nélkül is messziről hirdeti tulajdonosuk szépre való fogékonyságát. Különösen szépnek tekinthető a Berzsényi Dániel és a Vörösmarty Mihály utca kertjei, ahol nem csupán szépen megmaradt hagyományos népi lakóházakat, de azokhoz tartozó háztáji gazdálkodással hasznosított kerteket találhatunk.

Kiemelkedő érték tehát, hogy még sok kertben megtalálni a hagyományos parasztkerteket, ahol virágzó előkertek és oldalkertek mögött veteményesek és gyümölcsösök sorakoznak. Az állattartás nem jellemző településen, legfeljebb néhány kertben találni kis baromfiudvart. A széles telkek miatt visszatérő elem az autóbeálló mellett, a szomszéd háza előtt létrehozott veteményeskertek. Az előkertbe rendszerint rózsát, tűztövist, kövirózsát vagy gyöngyvesszőt ültetnek, de nem ritka a ház oldalába ültetett alma, szilva és dió sem.

Leggyakrabban alkalmazott, visszatérő falusias fajok: orgona, gyöngyvessző, rózsza, őszirózsza, mogyoró, berkenye, ecetfa; mályvacserje, ricinus, mályvacserje muskátli, büdöske, margaréta, krizantém, árnyékilium. A modernebb fajok közül a lilaakác, pálmalilium, magnólia, zebrafü, levendula, árnyékilium van jelen nagyobb számban, de nem ritka a boróka és a tuja sem.

A burkolatokat illetően kertek többségében csak a kertkaputól a tornáchoz vezető úton, illetve az autók nyomsávján találunk burkolatot. Sajnos az anyagok tekintetében az olcsó öntöttbeton burkolat, jobb esetben az elemes térkövek, gyeprácsos burkolatok a jellemzőek.

Értékpék a Téska kertjében

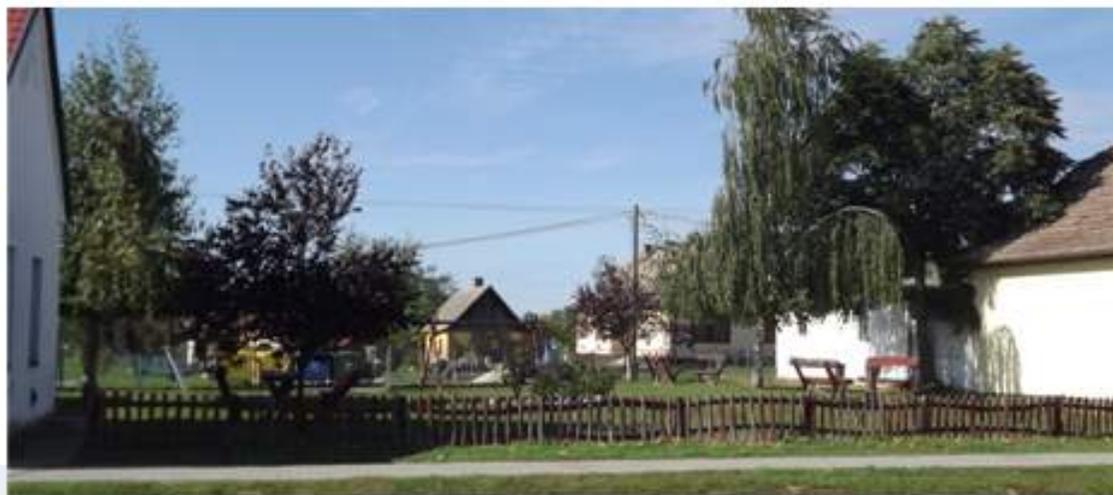
Közparkok, közterületek

Táska közösségi használatú terei és intézményei mind az orsóként kiszélesedő Tanács tér környezetében található. A település méretéből és lakosságszámából adódóan ezek mind elhelyezkedésükben, mind méretükben megfelelnek az igényeknek.

A zöldterületek közül is kiemelkedő a már említett római katolikus templom dombja, amelynek oldalában igényes, a templom szépségét kiemelő facsoportok: mezei juhar, cserszömörce, nyírfa, fűzfa, szivarfa csoportok állnak, tövében szép rózsasorok díszlenek. Kertjében szobrok, keresztek, emlékművek állnak, amelyeket finom, visszafogott évelőkiültetések tarkítanak. A terület összességében szépen gondozott.

A templom előtti tér kissé nyitott, a dombról letekintve nagy kiterjedésű burkolt felületet, a buszmegálló fénylő tetejét, viacolorból épített parkolót és szintén műköből rakott ültetőkosaras támfalat találunk. Ez a látvány némileg rontja a templomdomb körüli összképet, de apró kiegészítésekkel, évelők és kisméretű fák telepítésével ez könnyen orvosolható.

A templom mögött fiatal akácok kap helyet, alatta a tér másik oldalán az akácok árnyékában aprócska, de jól felszerelt játszótér terül el. A teret rusztikus karámkerítés kíséri, amit a templomfelől fagyalsövény támaszt meg. A játszóeszközök és az elhelyezett padok és szemetesek a már megismert táskai módi szerint durvám megmunkált rönkfákból, vörösesbarna színre vannak festve, ezáltal nagyon szépen illeszkednek a település arculatába. A főleg kisgyermekekre szabott eszközök mellett még a nagyobbak – sőt, az idősek – számára is szórakozást nyújtó eszközöknek is lenne hely a téren, ahogy további növényesítéssel, cserjecsoportok ültetésével élhetőbbé, barátságosabbá tehető a játszótér környezete a jelenlegi kissé talán rideg karámkerítés helyett.

A Tanács tér közepén, két épület közötti helyet ügyesen kihasználva találjuk Táskai másik játszó- és pihenőkertjét. Az itteni bútorok és eszközök sajnos már mutatják magukon az idő múlásának jeleit, de kis odafigyeléssel ezek könnyen javíthatók. A bútorzat és a kerítések kialakítására ugyanaz mondható el, mint a gyermekjátszótér esetében. Szervesen illeszkedik a kialakult települési arculatba, ahogy a vérszilvák is folytonosságot teremtenek az innen induló Vörösmarty Mihály utca fásításával.

Végül a település niklai bejáratánál bukkanhatunk egy kisebb köztér jellegű zöldterületre. A Szent Vendel szobor körül lévő apró körforgalom a közelmúltban hangulatos díszültetésben részesült, amit sziklák szegélyezte rózságy jelenít meg. A kedves kis gesztus a táskai lakosok környezetükkel szembenitörődését dicséri és csak remélni lehet, hogy a jövőben a jelenleg még üresen álló gyepterületeken is változatos élő és cserjesorok fognak díszleni.

5. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató, közterületek településképi útmutatója - utcák, terek, közparkok

Az ajánlások, a legfontosabb szempontokat foglalja össze, amit településünkön épület átalakításánál, új épület építésénél figyelembe szükséges venni.

Ugyancsak lényeges odafigyelni a településképet érintő egyéb beavatkozásoknál is a következő ajánlásokra.

Az épületeink hagyományos rend szerinti elhelyezése harmóniát teremt a településünkön. Településünk számos épített értékkel rendelkezik, mely a történelmi és kulturális hagyományokat hordozza. A régi épületeink új tartalommal feltöltése jó benyomást tesz a szemlélőben.

- Védett értékeinket megőrzése érdekében, csak a meglévő építészeti elemekkel összhangban lévő változtatást hajtsunk végre!
- Régi ház vásárlása előtt, fontoljuk meg, milyen módon lehet megtartani!
- Épület felújítás során őrizzük meg védett épületeink értékeit és településünk hagyományos építészeti karakterét!

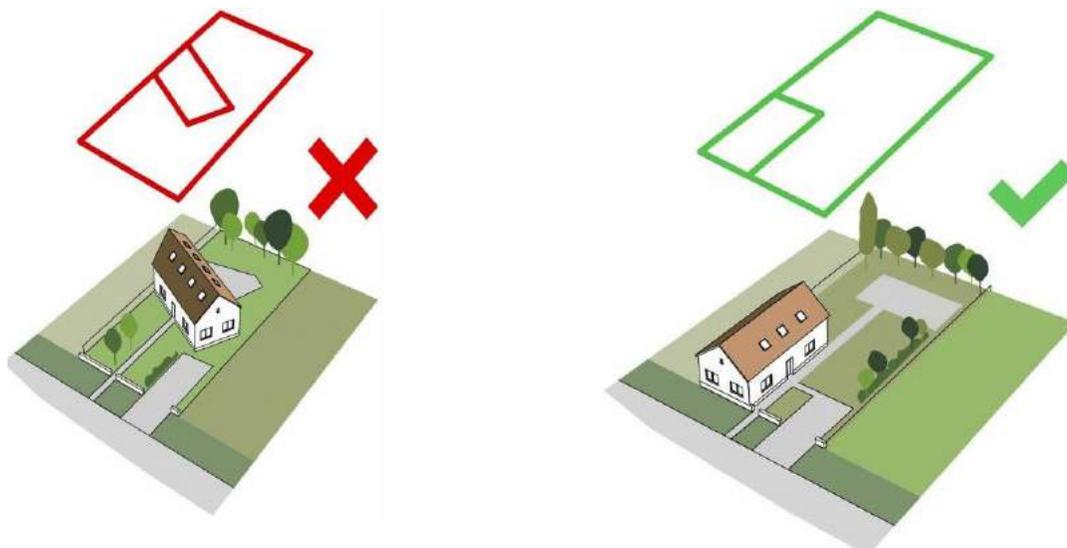

Legfontosabb tervezési szempontok a következők:

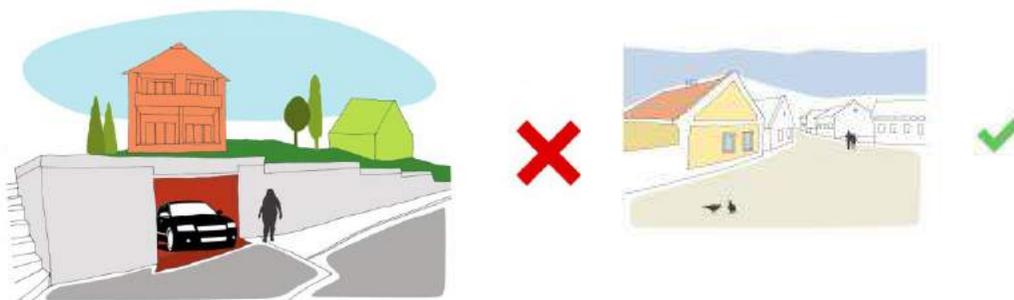
- A beépítés módja illeszkedjen a településen kialakult beépítéshez.
- Az épület tömegének arányaival harmonizáljon a meglévő épületekkel.
- Az épületeknél a tetők hajlásszöge a kialakult tetőhajlásszögekkel harmonizáljon.
- A beépítésre kerülő telken fontos, hogy a lakóépület kerüljön az utca felől, utána következik a melléképület elhelyezése.
- A terephez való illeszkedés, előnyös tereprendezés kialakítása.
- A csapadékvíz átgondolt elvezetése.
- A homlokzati nyílások mérete, elrendezése a településkép összhangjába megfelelően illeszkedjen.
- A garázsok elhelyezése a melléképületen belül történjen. A lakóépület utca felőli vonalában elhelyezett garázs nem javasolt.
- Az épület homlokzatképzéseknél a hagyományos anyagok használata javasolt
- Fontos a telek előtti közterületi elemek (zöldsáv vízvezetés, járdaburkolat összhangjának a megteremtése.
- A gépészeti berendezések, úgy legyenek elhelyezve, lehetőleg takart megoldással, hogy azok a településkép összhangját ne zavarják.
- Törekedni kell a közművezetékek terepszint alatti elhelyezésére.
- Az árkok egységes kialakítása szintén javítja az összképet.

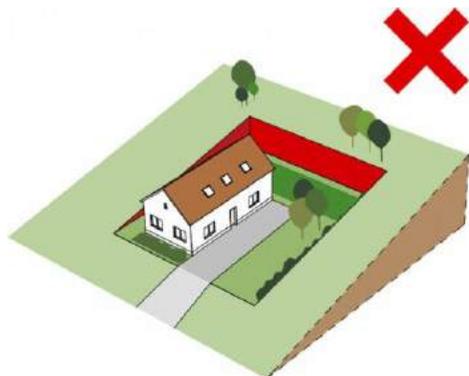
Telepítés

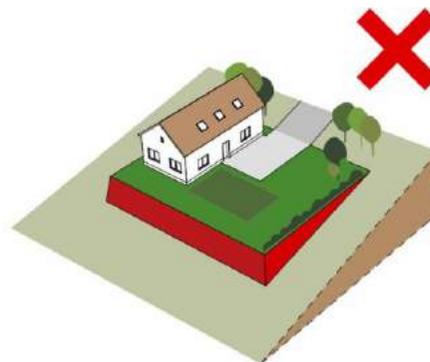
Javasolt az oldalhatárral párhuzamos gerincvonalú, oldalhatáron álló beépítés. Ez a beépítési mód jellemző településünkre, a településképi összhang megtartása érdekében ez a telepítési mód a megfelelő választás. A telekhatárral szöget bezáró épület elhelyezés következtében a telkünket nem tudjuk jól hasznosítani.

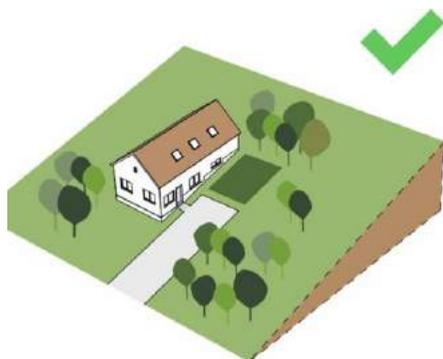
Terepalakítás

Nem jó, ha az épület mélyedésbe kerül, az oldalhomlokzatok – ablakai nagy, mesterséges rézsűkre néznek.

Az olyan terepre illesztés, amikor az épület nagymértékű feltöltésre helyezik nem elfogadható: csúnya mesterséges domb keletkezik, a teherbíró talajrétegig mélyített alapozás felesleges költségtöbbletet okoz

Javasolt a telek eredeti természeti állapotát: terepformáit, eredeti növényzetét a lehető legkisebb mértékben károsítani.

Vízvezető árkok, elektromos hálózat kialakítása

- Fontos odafigyelni a település vízvezető árkainak karbantartására. Az árkok egységes megjelenése, valamint a telkek és az út kapcsolatát biztosító hidak kialakítása is jelentős elem a település arculatának alakításában.
- A villamos energia ellátási hálózat földkábeles elhelyezésével sokat javíthatunk a településképen.

Magasság

Településünkön javasolt a kialakult épületmagassághoz alkalmazkodni, ettől való eltérés megbontja településünk arculati egységét, amit szeretnénk elkerülni.

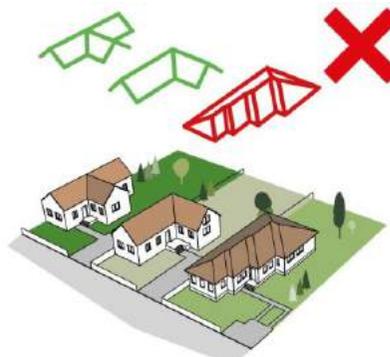

Tetőhajlásszög

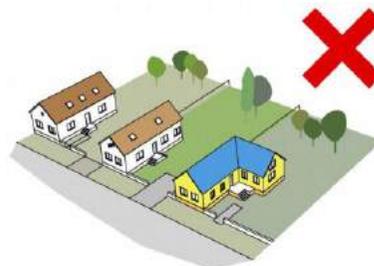
Településünkön fontos, hogy milyen a hajlásszöge épületeink tetőszerkezetének. Az általános tetőhajlásszögtől eltérő tetőhajlásszög alkalmazása rontja az összképet.

Tetőforma

Településünkön a falusias egyszerű tetőforma a jellemző, ettől az új építkezéseknél sem szeretnénk eltérni. Célunk az utcakép arculati egységének megtartása.

Szín

Épületeinkre a hagyományos visszafogott színvilág alkalmazása a jellemző. Ezeket a színeket szeretnénk megjeleníteni az új épületeinken is, a meglévő épületek felújításánál pedig megtartani.

Tornácok

Településünkön a múltban szokásos része volt épületeinknek a tornác.

A tornácos ház a mai kor emberének is megnyerő tud lenni, hangulatos látványi elem lehet az épületünkön, valamint funkcionális igényeket is kielégíthet, átmenet a külső és belső tér között.

Újonnan épülő, valamint a tornác átalakításánál részesítsük előnyben a hagyományos fa és téglá szerkezetet. Tégla pilléres tornácnál sima vakolt felületet alkalmazzunk.

Ajtók, ablakok

Új épületek, nyílászáróinak kialakításánál törekedjünk a hagyományos nyílásméretek alkalmazására, így összhangot teremthetünk a múlt és a jelen között.

Épület átalakításánál tartsuk meg az eredeti nyílásméreteket. Az új nyílászáróknál javasolt az eredeti nyílászárók osztásrendszerének visszaállítása.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

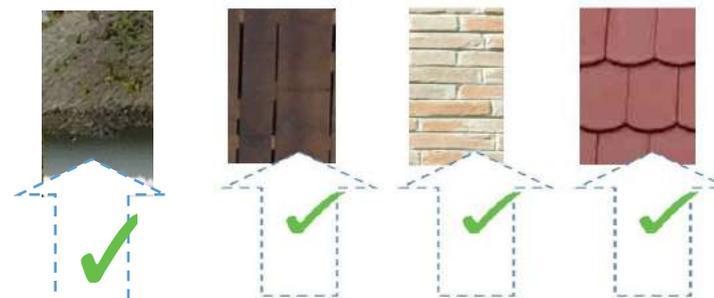
Lakóépületeink nagy részének anyaghasználatára jellemző a hagyományos anyagok használata:

- téglafalazat
- sima vakolat
- cserépfedés
- nádtető
- faanyagú nyílászárók

A fent felsorolt anyagok használata adja meg településünk emberközeli hangulatát. Javasoljuk a lakóépületek építésénél, átalakításánál a hagyományos anyaghasználatot.

A pajták, istállók, ólak és tárolóépületek általában szintén téglából készültek, de homlokzataikat ritkábban tapasztották vagy vakolták. Ehelyett magas színvonalú téglarchitektúrával tagolták a felületeket.

A hagyományos építőanyagok használata elősegíti, hogy településünk a táji környezetünkkel harmonikus viszonyban álljon.

Használjunk hagyományos anyagokat (téglat, fát, nádat, egyszerű vakolatot)!
Nem ajánljuk a csempezerűen felragasztott burkolatot.

Részletek

Elődeink az épületek részleteire is nagy gondot fordítottak, őrizzük meg a hagyatékot, valamint vegyünk példát tőlük és fordítsunk gondot új épületeink részleteire.

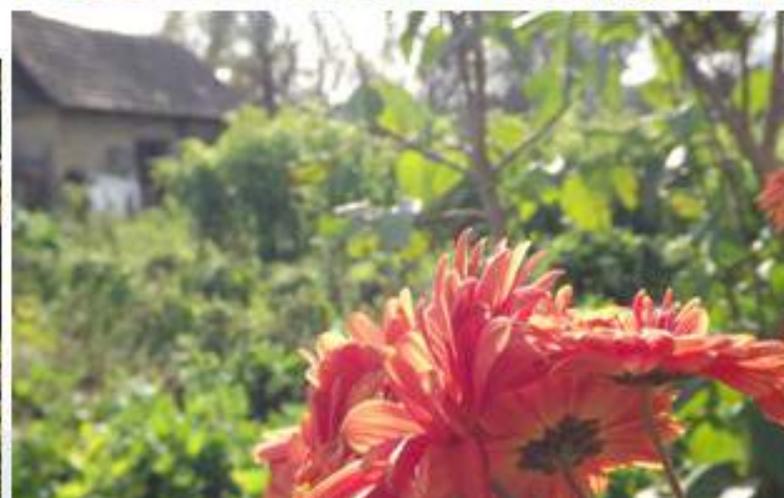

a településképi minőségi formálására vonatkozó ajánlások: tájépítészeti útmutató:

Kertek

A kertek szerepe nagyon fontos a tájkép formálásában, hiszen kapcsolatot teremt az épített környezet és a természet között. Egy kert megfelelő kialakításával és a gondosan megválasztott növényfajok alkalmazásával könnyedén tájba illeszthetjük házunkat.

A Táskán látható házak mindegyike előtt kisméretű előkertet találunk, ami könnyen a ház díszé lehet! A szűk hely és a frontális helyzet miatt a gyepesítést mellőzzük. A falusi ház előkertjében egyszerű formákat használjunk. Hagyományosan kedvelt, évszázados forma a kerek középágú, illetve a négyszegletesen körülfutó széles virágsáv, középen egy vagy négy-öt négyzetes virágággal. Az utcáfronton telepíthetünk hagyományos díszcserjéket, mint például közönséges orgona, vagy a mályvacserje, amihez virágpompát adó egynyáriakat, magasnövésű évelőket és alacsony cserjefajokat válasszunk. Jó, ha a cserjék illeszkednek a homlokzat osztásaihoz, erősítve azt!

A településen többségben vannak a pirosas és narancsos virágszínű növények sásliliom, trombitafolyondár, legényvirág, ricinus stb, amit bátran használjuk. Emellett a kertekben előszeretettel alkalmazzuk az olyan honos lombhullató fajokat, mint a labdarózsa, orgona, napraforgóvirág, loncfélék. A növényekkel alkossunk változatosan kialakított nyitott és zártabb kerti tereket! Ne feledkezzünk meg az időtényezőről sem: a kert egy-egy részlete minden évszakban nyújtson díszítő értéket!

Mindig jól tesszük, ha a növényválasztásban a kertünket övező tájhoz, a tájhasználathoz igazodunk. Nem ajánlatos sem a túlzottan mediterrán, sem a túlságosan északias hangulatot árasztó kertet kialakítani. Ezt a viaszos levelű keménylombú örökzöldekkel, levéldísznövények, illetve a tű- és pikkelylevelű örökzöldeket visszafogott alkalmazásával érhetjük el.

Ezzel szemben a már javasolt szőlő- és gyümölcsfajok ültetésével, mályvacserje, labdarózsa, homoktövis, orgona, legényvirág, rézvirág, napraforgóvirág alkalmazásával szép és harmonikus településképet alakíthatunk ki. A minden évben megújuló kertészeti divatfajokat lehetősége szerint kerüljük.

Egy jó falusi kert a gazdasági érdek és az esztétika harmonikus egységét alkotja, amit a hátsó gyümölcsös és a zöldségeskertünk helyes kialakításával érhetünk el. Táskában a lakóterületek kertjei zömében még hordozzák magukban a klasszikus falusi kertre jellemző szerkezeti felépítést és stílusjegyeket. Erős hatást érhetünk el, ha az oldalkertet apró fakerítéssel kettéosztva a ház felőli oldalon egy gyepes, virágzó cserjékkel szegélyezett udvart hozunk létre; a szomszéd ház irányában háztáji veteményest, pár sor szőlőt és egy díszes rózságyat alakítunk ki.

Az udvar hátsó részében, ha tehetjük, alakítsunk ki apró baromfiudvart, amit leghátul a család gyümölcsöse zárjon. Ez egyben védelmet is kertünknek és a településnek táj felől. A gyümölcsöskert rendszerint geometrikus rendet követ, ami már önmagában is esztétikai értékek hordozója, ezen kívül minden esetben felidézi a hagyományos falusi képet.

A zöldségeskert növényei vagy önmagukban állnak, vagy jobb esetben a gyümölcsös növényeivel együtt, azt kiegészítve a gyümölcsfák sorközeit zöldségágyakkal hasznosítva. Ez megfelel annak az ökológiai és gazdasági igénynek, hogy a kertben mindenütt, ahol lehetséges, élő, friss, termő növény legyen. Nyírt gyeplétesítés a gyümölcsfák alatt nem csak sivár látvány, de gazdaságtalan megoldás is. Falusi környezetben telepítésre javasolt fa- és cserjefajok például a meggy (*Prunus cerasus*), a cseresznye (*Cerasus avium*), a szilva (*Prunus domestica*), az alma (*Malus domestica*), a körte (*Pyrus communis*), a málna (*Rubus idaeus*), a ribizli (*Ribes spicatum*), a szőlő (*Vitis vinifera*), az egres (*Ribes uva-crispa*) stb.

A kertekben és a közterületeken is találhatunk még kerek kutakat, melyek hozzátartoznak az Ófalu hangulatához. Óvjuk meg őket és gondozzuk környezetüket! A kerti építmények a főépülettel azonos építőanyagokból, vagy azzal harmonizálva készüljenek. A pergolák, gépkocsibeállók, kukatárolók kialakíthatók könnyed favázassal szerkezettel, a burkolatok könnyen felújítható helyi anyagokból, vízáteresztő módon létesüljenek. A beton térkő alkalmazása helyett részesítsük előnyben a régi téglaburkolatot, mészkő és andezit zúzottköveket. A tornác mellé és az odavezető gyalogösvény szélei mentén ugyanígy ültethetünk alacsonyabb cserjéket vagy évelőket. A két növénytáv között széles gyepest hagyjunk, a gépkocsinak legfeljebb a kerék nyomvonalát mentén burkoljunk, ekkor is csak a téglát vagy szőrt burkolatú nyomsvonalat részesítsük előnyben. A gépkocsi árnyékolására egy kisebb fa is megfelelő, míg a tornácot árnyékolhatjuk kúszócserjékkel is.

Utcakép, fásítás

A gondozott előkert a ház díszé, és nem csak a házáé, hanem az egész településünké. Portánk előtti terület ápolásával, dísznövények vagy jellemző fák telepítésével, díszes kiültetésekkel harmonikus utcaképet teremthetünk, amin öröm végigmenni.

Táskán határozott irányt mutat a vérszilvával már megkezdett egységes utcafásítás, ami a fák kiteljesedésével biztosan éreztetni fogja pozitív hatásait. A megkezdett munkát érdemes követni és a többi utcában is ritmusosan sorakozó fákat ültetni. Legyünk figyelemmel az úthierarchiára és a forgalmi viszonyokra, illetve a légvezetékek helyzetére! Alakítsunk ki más-más hangulatú utcaképeket, különböző fafajok alkalmazásával, így kerülve el, hogy településünk monotonná váljon.

A Rákóczi és Kossuth utcákban, ahol szűkebb hely és nagyobb a forgalom, ott egy-egy karakteres, kis lombkoronájú, nem szemetelő fafajtaival szép utcaképet elérni. Választhatunk például a már meglévő berkenyék közül vagy, galagonyát, gömbjuhart, esetleg csörgőfát.

A fasortövébe bátran ültessünk évelőket, félcserjéket kedvünkre, ezáltal egyedivé varázsolva portánka. Rengeteg karakteres növényfaj közül választhatunk:: zsálya, nőszirm, sásliliom, gólyaorr, őszirózsa, madárhúr, pünkösdirózsa, pimpó, rozsmaring, cickafark, díszhagymák, törperózsa, meténg, árnyliliom, bőrlevél, orbáncfű.

Kerüljük az összevissza nyírt, hiányos sövények, a tuják és egyéb tűlevelű örökzöldek alkalmazását! A telepítéskor beszéljünk szomszédainkkal, hangoljuk össze előkertjeink díszítését! Kerüljük a tuják és egyéb tűlevelű örökzöldek alkalmazását!

A növényzeten túlmenően a vízvezető árkok és azok átérselei tudnak hozzájárulni utcánk arculatát! Táskán kellően visszafogott, rejtőzködő átérseket és sekély árkokat találunk, ám ezek megjelenését is javíthatjuk egyszerű módszerekkel. Az átérseket és az árkot, ha lehet, hagyjuk meg gyepvel borítottan. Mindkettőt könnyen beleolvaszthatjuk a környezetbe, ha vízszintesen terülő talajtakaró cserjéket, évelőket ültetünk melléjük. Ha esetleg mégis burkolni szeretnénk, részesítsük előnyben a természetes téglaburkolatot, esetleg a zúzottkőves keréknyomvonalat.

A sok településen problémát okozó betonoszlopos légvezetékek hálózata Táskán is megjelennek, de igazán zavaróak csak a Tanács tér környezetében tudnak lenni. Földkábelezést legfeljebb itt javasolt kezdeményezni, a többi utca esetében a használaton kívüli vezetékek eltávolítása, a párhuzamos oszlopok egy oszlopsorral való kiváltása javasolt. További lehetőséget rejt magában az oszlopok virágládákkal, csüngő, illetve futónövényekkel való befuttatása.

A település zöldfelületeinek legfontosabb ismérvei, tervezési szempontok a következők:

- *Az utcaképet fásítással karakteresen megkülönböztethető szakaszokra osszuk!*
- *A kerítés és az árok között magas cserjesáv kíséri a járdát!*
- *A homlokzatot, kerítést és kertet nem takarja egybefüggő sövényel.*
- *A telkek előtt kis lombkoronájú fák, laza tőtávval sorakoznak, a szomszédokhoz illesztve.*
- *Déli tájolású oldalkerteknél lombos fák (dió vagy almafa) árnyékolja az épületeket.*
- *Érdemes hosszú évtizedekre előre gondolkodni, a ma telepített növényt még a gyermekeink, unokáink is élvezni fogják!*
- *A kertben inkább egyszerű, gondozott, tágas gyepes felületek vannak burkolatok helyett.*
- *Igényes, nem túlzó kiültetések díszítik az előteret és az oldalkertet.*
- *Tájhonos fajok uralkodnak a zöldfelületeken a mediterrán és északias növények helyett.*
- *Egyensúly a modern megoldások és a hagyományos formák között.*
- *Minőségi anyagok és berendezési tárgyak.*
- *A kert élettér. A háztáji kertművelés valamilyen formában megjelenik.*
- *Az árkok, autóbeállók egységes képet mutatnak.*

Közterek, közparkok

Táska központban elhelyezkedő zöldfelületei fontos találkozási pontok a helyi közösség számára. Méretük és gondozottságuk kielégítő, ám kevés ötlettel és ráfordítással ezek minőségi közösségi terekké alakíthatók. Ezt elsősorban a funkciók apró bővítésével és a kellemes zöld környezet erősítésével lehet elérni. A játszótereket bővítjük több korosztály számára szórakozást nyújtó helyekké, gondoljunk az idősekre és a sportolni vágyókra. A meglévő padok teret nyújtanak a beszélgetésre, közös délutáni pihenésekre, piknikre, de még kellemesebbé tehetjük az ottartózkodást, ha magas és változatos cserjekiültetésekkel körbeölelő zöld szobát alakítunk ki körülöttük, amelyek intimebbé, színnel és illatokkal kényeztetővé teszik a parkjainkat.

Minden kisebb építménynek (mint a biciklitárolók, buszmegállók, padok, játszóeszközök) építészeti minőséget kell, hogy tükrözzenek. Kerüljük a településképebe nem illeszkedő katalógusok egyenkínálatát, folytassuk a megkezdett egységes és egyedi arculatú bútorok alkalmazását, továbbfejlesztését. Anyagában a rusztikus háncsolt gömbfa, színben pedig a vörösbarna lazúrfestés jó irány. Ezek mindegyike jól illeszkedik, időtálló, és könnyen felújítható szerkezetek! Ne feledkezzünk meg a környezet rendezéséről sem. A parkok felújításában nem érdemes félmegoldásokban gondolkodni. Olyan apróságok is nagy hatást érhetnek el, mint egy kicsit gazdagabb növénykiültetés, a járda szegélykövének megépítése, vagy a gyommentes, rendszeresen ápoltság és locsolt gyepterület.

A telepítendő növényfajok esetében elég, ha az utcákra javasolt hagyományos fajtákból állítunk elő növénykiültetéseket, ezzel is erősítve a folytonosság és az egységes zöldfelületi arculat érzetét.

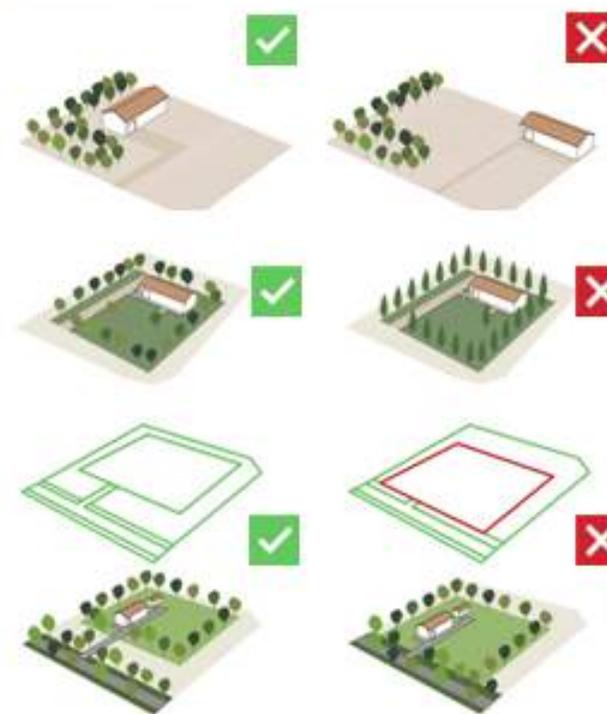
BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

Nagytablás mezőgazdasági karakterű terület

A település körüli nagy kiterjedésű szántóterületeken a patakokkal, galériaerdőkkel, erdőfoltokkal tagolt mezőgazdasági karakter fenntartása és erősítése a javasolt táj- és településképvédelmi intézkedés. Az útmenti fasorok, erdősávok telepítésével nem csupán esztétikailag javítunk a terület minőségén, hanem a defláció csökkentésével, a talaj kiszáradásának csökkentésével termőföld- és vízminőségvédelmi szempontok miatt is szükség van, nem beszélve az ökológiai hálózatra gyakorolt pozitív hatásról.

A területen igen fontosak a látványkapcsolatok, mind a Balaton és a Badacsony irányába, mind a Hosszúdülő és Boróca szőlőhegyei felé, ezért a védőfásítások helyét, az alkalmazandó fajok fajtáját, összetételét gondosan meg kell válogatni.

A területen nagyobb méretű hétvégi házas, turisztikai és kereskedelmi funkciójú területek tervezettek. Ezek elhelyezésekor ügyelni kell, hogy művelési ágak szegélyei mentén települjenek és semmi esetre se az összekötő utak mellett közvetlenül, hanem azoktól térben és növényzettel elválasztva, legalább 100 méter távolságra létesüljenek. Az új épületeket ligetes elrendezésben telepített, őshonos fafajokból álló, háromszintű takarófásítással kell ellátni. Az örökzöldek alkalmazása és a túl szabályos fasorok telepítése nem megengedhető. A fajok megválasztásakor az illetékes Nemzeti Park javasolt növényeit kell .

Dominánsan erdőgazdasági karakterű terület

Pipahegy korábbi kertes művelési jellegét javarészt elvesztette, kisparcellás szántókkal, spontán települt erdőfoltokkal, nedves rétekkel vegyes. Tájképi jelentősége a belterülettel való kapcsolata miatt van. A területen a fenntartható erdőgazdálkodás mellett a turisztikai potenciáljának a kihasználása lehet jó lépés.

Az egyetlen javasolható intézkedés az okszerű, fenntartható - lehetőség szerint száraló - fakitermelés folytatása, őshonos lombhullató, vegyes korösszetételű faállomány fenntartása. Az esetlegesen elhelyezésre kerülő gazdasági, illetve turisztikai rendeltetésű építmények, játszóterek, tanösvények kialakításakor ügyeljünk arra, hogy az erdei környezetbe illő anyaghasználatot (fagerendás, ill. terméskövel burkolt felületek) válasszuk, valamint az új építmény szervesen illeszkedjen a helyi építészeti formavilághoz. Az épületek, turistapontok, útjelző táblák, pihenőhelyek stb. kialakításakor mindenképpen javasolt a Balaton-Felvidéki Nemzeti Park Igazgatósággal és a környező települések önkormányzataival felvenni a kapcsolatot, hogy az egész térséget egységes turisztikai arculattal láthassuk el.

Az erdőfolt közepén lévő alulhasznosított mezőgazdasági területeken – a megfelelő arculati megjelenést betartva – akár nagyobb, üdülő- és turisztikai funkciójú épületek is elhelyezhetők anélkül, hogy a táj- és településképpen bármilyen negatív hatást váltsanak ki.

Interaktív táblák

és játszószerkek (forrás:

PatkoStudio, Ragukvíz Kft.)

és játszószerkek (forrás:

PatkoStudio, Pagony Kft.)

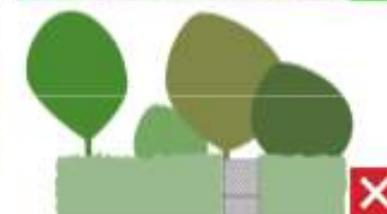
Szőlőgazdálkodás karakterű terület

A szőlőművelés és gyümölcsstermesztés fontos és megőrzendő eleme Táskai táji környezetének, amely a történelmi jelentőségű nádfedeleles présházakkal együttesen a térség egyik fő látványosságává és értékévé teszi a területet. Fontos karakteradó elem a szabályos sorokba ültetett szőlő- és gyümölcssorok látványa és a dombokról tapasztalható szép látványkapcsolatok, a tágas látóhatár. Elsődleges fontosságú tehát az ültetvények megtartása, amit minden eszközzel érdemes támogatni.

A szőlő- és gyümölcsfajtáktól eltérő növények telepítése csak korlátozottan ajánlott. Minden műemléki épület szép társa lehet egy-egy magasabbra növő díófa, ami árnyékával enyhét ad a nyári melegben, ám ezeket se nagyobb tömegben, se távolabb, a szőlősorok között már ne alkalmazzuk. Gondoljunk arra, hogy a nagy fák árnyékukkal veszélyeztethetik a szomszéd sorok termőképességét! A sorok végén, nagyobb sorközökben bátran ültessünk rózsasorokat, vagy gyümölcsöt érlelő cserjefajokat (pl. som, bodza, kökény stb.).

A területen kerítés létesítése nem javasolt. Vagyonvédelmi okokból, illetve vadveszély esetén jelzésszerű könnyű dróthuzalos kerítés (nem dróthálós) alkalmazható, de tömör kő és betonkerítés, de akár fakerítések nem létesítsünk! Helyetteük jó megoldás lehet az ökológiai szempontból legelőnyösebb, nyesedékekből épített sövénykerítés!

Értékes színfoltjai a területen található keresztiek, fészületek. Ezek megőrzésére továbbra is fordítsunk figyelmet!

Mocsaras, nádas, puhafás; és mezővédő erdősávokkal mozaikos réti karakterű területek

A nemzetközi és országos védettség alatt álló nedves élőhelyek és az ökológiai hálózat és tájképvédelmi védettség alatt álló réti területek megjelenésükben ugyan eltérnek, ám a rájuk vonatkozó természet- és tájvédelmi előírások miatt ugyan azok a javaslatok állapíthatók meg a két karakterterületekre:

A meglévő természetvédelmi szempontú, ökológiai érdekeket szem előtt tartó gazdálkodásban szerzett jó gyakorlat fenntartása, a természetes élőhelyek fejlesztése a legfőbb javasolható tevékenység, amit Nemzeti Park Igazgatósággal szoros együttműködésben kell végezni.

A területen csak a természetvédelemmel és az ökológiai gazdálkodással összefüggésben álló építmények, illetve turisztikai célú berendezések, információs táblák helyezhetők el. Ezek arculati megjelenése illeszkedjen a táji és építészeti környezetbe és kialakításáról, formavilágáról, szín- és anyaghasználatáról, telepítési módjáról minden esetben a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkkal kell egyeztetni.

Elektromos- és hírközlési hálózat, kerítések nem találhatóak a területen, ezt mindenképp meg kell őrizni, valamint hirdetések és reklámtáblák sem helyezhetők el! A területtel határos Imremajor és az M7-es autópálya takarásáról továbbra is gondoskodni kell!

Részletek, mai példák

Kerítés, térfal

A közterület felé néző kerítések megjelenése a településképet, utcaképet jelentősen befolyásolják.

Áttört, növényzettel kombinált kerítést létesítsünk!

Áttört kerítéseink engedik érvényesülni a környezet látványát, nem szakítják meg a kapcsolatot a közterülettel.

Ábrajegyzék:

[1] Óvári Miklós, Balaton-felvidéki Nemzeti Park

[2] Fertő-Hanság Nemzeti Park

[3] Selmeczi Kovács Ádám, Duna-Ipoly Nemzeti Park

[4] Magyarai Máté, Balaton-felvidéki Nemzeti Park

6. Jó példák bemutatása: épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

A régi épületeink igényes karbantartásával, felújításával kapcsolódhatunk településünk múltjához, így megőrizhetjük településünk hagyományos karakterét.

Új építmény, valamint a felújított, bővített régi épület tömegével, anyaghasználatával, részletképzésével harmonizál a településünkön lévő régi épületekkel.

Őrizzük meg településünk értéket képviselő területeinek egyéni karkterét.

7. Jó példák bemutatása: sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

Az épületeken elhelyezésre kerülő cégfeliratoknál, cégéreknél is fontos, hogy annak anyaga, formája illeszkedjen az épülethez.

IMPRESSZUM

Készítette:

Táska Község Önkormányzata
8696 **Táska**, Arany J. u. 2.

Polgármester: **Gadányi István**

Főépítész: B. Kővári Ágota

Szerzők:

Virányi Építész Stúdió Kft.

Munkatársak: Barlai Lajos (AlfaÉpTerv Kft.)
Meszesán Péter (Pagony Kft.)

Kelt: 2017. november

MELLÉKLET: helyi védelem alatt álló művi értékek